

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่องแนวทางการยกระดับวิชาชีพครูด้านการควบคุมและส่งเสริมวิชาชีพครู ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยโดยแบ่งเป็นวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันของการยกระดับวิชาชีพครูด้านการควบคุมและส่งเสริมวิชาชีพครู
2. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการยกระดับวิชาชีพครูด้านการควบคุมและส่งเสริมวิชาชีพครู
3. นำเสนอแนวทางการยกระดับวิชาชีพครูด้านการควบคุมและส่งเสริมวิชาชีพครู

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ
 - 1.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จากวิชาชีพอื่น จำนวน 5 ท่าน และกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจากวิชาชีพครู จำนวน 9 ท่าน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มผู้ผลิตครู จำนวน 30 คน กลุ่มผู้ใช้ครู จำนวน 65 คน และกลุ่มผู้ประกอบการวิชาชีพครู จำนวน 170 คน รวมเป็นตัวอย่างทั้งสิ้น 265 คน
2. เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลมี 3 แบบคือ การศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ และการออกแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการยกระดับวิชาชีพครู ปัญหาและอุปสรรคของการยกระดับวิชาชีพครูด้านการควบคุมและส่งเสริมวิชาชีพครู ตลอดจนแนวทางแก้ไข ส่วนการออกแบบสอบถามผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามซึ่งแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ตอนคือ ตอนที่ 1 ความสำคัญของวิชาชีพครู ตอนที่ 2 ปัญหาของวิชาชีพครู ตอนที่ 3 แนวทางการยกระดับวิชาชีพครูด้านการควบคุมและส่งเสริมวิชาชีพครู และตอนที่ 4 เหตุผลที่ไม่เห็นด้วย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จำนวน 14 คน และจากแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวนทั้งสิ้น 183 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 69.06 ของแบบสอบถามที่ส่งไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร แล้วนำเสนอในรูปแบบของความเรียง

ตอนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยนำมาวิเคราะห์เนื้อหา แล้วเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบของข้อความ พร้อมแสดงจำนวนความถี่ของคำตอบผู้ทรงคุณวุฒิ โดยแยกเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจากวิชาชีพอื่น

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจากวิชาชีพครู

ตอนที่ 3 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบของข้อความ พร้อมแสดงความถี่ ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่องแนวทางการยกระดับวิชาชีพครูด้านการควบคุมและส่งเสริมวิชาชีพครู ผู้วิจัยได้แบ่งสรุปผลการวิจัยเป็น 3 ส่วนคือ สรุปผลจากการวิเคราะห์เอกสาร สรุปผลจากการสัมภาษณ์ และสรุปผลจากแบบสอบถาม ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

สรุปผลการวิเคราะห์เอกสาร

ผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาเอกสาร เป็น 3 ด้าน คือ

1. ด้านการควบคุมและส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพ โดยศึกษาในเรื่อง

1.1 มาตรฐานการผลิตครู

1.2 มาตรฐานโดยการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

2. ด้านการค้า เป็นการเกี่ยวกับการแก้ไขพระราชบัญญัติวิชาชีพครู
3. ด้านการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของผู้เข้าสู่วิชาชีพครู

ด้านการควบคุมและส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู

มาตรฐานการผลิตครู

จากการวิเคราะห์เอกสาร พบว่า ในปัจจุบันการผลิตครูของสถาบันผลิตครูมีปัญหาสำคัญที่ทำให้มาตรฐานการผลิตครูตกต่ำ ดังนี้

1. การผลิตครู เกินความต้องการ
2. กระบวนการเรียนการสอนในสถาบันผลิตครูขาดประสิทธิภาพ
3. การขยายตัวของตลาดรับผลผลิตครูยังไม่พอเพียง

ปัญหาเหล่านี้ควรดำเนินการแก้ไขได้ดังนี้

1. การลดจำนวนผลิต
2. การเปลี่ยนแปลงบทบาทของสถาบันโดยการสร้างบรรยากาศแห่งความเป็นครู และสร้างเนื้อหาแห่งความเป็นครู

3. การยกระดับผู้เข้าสู่ระบบการผลิต โดยการคัดเลือกคุณภาพจากการสร้างแรงจูงใจให้ผู้มีความรู้ความสามารถเข้าสู่ระบบให้มากขึ้น อาจทำได้จากการเพิ่มรายได้จากอาชีพ การให้ทุนการศึกษา และการประกันการมีงานทำ

มาตรฐานโดยการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

จากการวิเคราะห์เอกสาร พบว่า จากอดีตถึงปัจจุบัน รัฐบาลได้ตระหนักถึงปัญหาเกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพครูมาโดยตลอด โดยเฉพาะภายหลังการปฏิรูปการศึกษา เมื่อปี พ.ศ. 2517 คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษาได้เสนอแนะมาตรการและวิธีการในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพครู โดยกำหนดให้มีการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู โดยให้คุรุสภา ซึ่งเป็นองค์กรวิชาชีพครูที่สำคัญที่สุดในขณะนั้น เป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งจากข้อเสนอนี้ดังกล่าวคุรุสภา ก็ได้พยายามที่จะทำหน้าที่นี้ให้สำเร็จโดยจัดประชุมสัมมนาผู้เกี่ยวข้องทั้งวงการศึกษา ตลอดจนนักการเมืองผู้เกี่ยวข้องมาหลายครั้ง ในแต่ละครั้งได้ข้อสรุปทำนองเดียวกัน คือ ควรจัดดำเนินการให้มีการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู เพื่อรักษามาตรฐานของวิชาชีพครู

คำถามการดำเนินการ เกี่ยวกับการแก้ไขพระราชบัญญัติวิชาชีพครู

จากการวิเคราะห์เอกสาร พบว่า ครูสภาในฐานะองค์กรวิชาชีพได้พยายามดำเนินการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู โดยการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพมาโดยตลอด เพราะเป็นหน้าที่หนึ่งที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติว่า ครูสภามีหน้าที่ที่จะต้องพัฒนาวิชาชีพครู นอกเหนือจากหน้าที่ที่จะต้องจัดสวัสดิการให้แก่ครู แต่การที่ครูสภาจะทำหน้าที่พัฒนาวิชาชีพครู โดยการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูได้นั้นจะต้องมีการแก้ไขพระราชบัญญัติครูฉบับปัจจุบันให้มีข้อกำหนดเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของครูสภาให้ชัดเจน และต้องกำหนดการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพไว้ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ด้วย ด้วยเหตุนี้ ครูสภาจึงได้พยายามดำเนินการ เกี่ยวกับการแก้ไขพระราชบัญญัติวิชาชีพครู อยู่ตลอดเวลา และที่สำคัญในปีพุทธศักราช 2529 ในสมัยพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี ครูสภาร่วมกับสมาชิกรัฐสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์ นำโดย นายธงชาติ รัตนวิชา ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติครูฉบับแก้ไข ค่อสภาผู้แทนราษฎร โดยมีหลักการและเหตุผลว่า เนื่องจากพระราชบัญญัติครูฉบับ 2488 ได้บังคับใช้มานานแล้ว และมีบทบัญญัติที่ไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน สมควรที่จะปรับปรุงใหม่ ซึ่งสาระของพระราชบัญญัติครูฉบับที่ นายธงชาติและคณะ เสนอเข้าสภานี้ได้กำหนดให้มีการควบคุมผู้ประกอบวิชาชีพครู โดยการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ปรากฏไว้ในกฎหมายฉบับนี้ชัดเจน และต่อมากระทรวงศึกษาธิการก็ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติครูฉบับใหม่เข้าสู่สภาเช่นกัน ซึ่งมีข้อแตกต่างจากร่างพระราชบัญญัติครูฉบับของ นายธงชาติและคณะคือ ในฉบับนี้ไม่มีการกำหนดให้มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการให้เหตุผลว่า พรรคการเมืองต่างไม่เห็นด้วยกับ เรื่องการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู และวิชาชีพครูมิได้เป็นอาชีพอิสระ เช่น แพทย์ วิศวกร นอกจากนั้นวิชาชีพครูมีกฎกระทรวงศึกษาธิการ และกฎ ก.ค. ควบคุมอยู่แล้ว เหตุผลสำคัญอีกข้อหนึ่งคือ ในสภาพปัจจุบันมีความต้องการครูสายวิชาชีพอื่นมากเพื่อทำการสอนในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ถ้ามีกฎระเบียบบังคับมาก จะทำให้ผู้จบสายวิชาชีพอื่นไม่มาสมัครสอบบรรจุได้และที่สำคัญร่างพระราชบัญญัติครูฉบับของรัฐบาลนี้เสนอตามความคิดเห็นของที่ประชุมอธิบดีกรมต่าง ๆ ในกระทรวงศึกษาธิการ ตลอดจนปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และภายหลังที่ร่างพระราชบัญญัติครูทั้งของนายธงชาติ รัตนวิชา และของกระทรวงศึกษาธิการ เข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรต่างก็ยอมรับหลักการของทั้ง 2 ฉบับ และแต่งตั้งคณะกรรมการธิการวิสามัญขึ้นพิจารณา คณะกรรมการค่อนข้างจะเห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัติครูฉบับของกระทรวงศึกษาธิการมากกว่า แต่เมื่อมีการประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2531 จึงทำให้ร่างพระราชบัญญัติครูทั้ง 2 ฉบับ เป็นอันโมฆะไป

ต่อมาในสมัยรัฐบาลปัจจุบันของ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี สมาชิกผู้แทนราษฎรพรรคกิจสังคมนำโดย นายประสพ นุชราคม ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติครูฉบับใหม่ โดยจะเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรอีกครั้งหนึ่งในสมัยประชุมสามัญ สมัยที่ 2 พ.ศ. 2532 สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติครูฉบับนี้คือ ไม่มีการกำหนดให้มีการออกรอบใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

ด้วยเหตุนี้ครูสภาในฐานะองค์กรวิชาชีพจึงได้จัดประชุมสัมมนา เรื่องทิศทางวิชาชีพครู เมื่อใด ได้ข้อสรุปว่า ครูทุกคนต้อง เป็นสมาชิกครูสภาและต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู นอกจากนี้การบรรจุครูจะต้องบรรจุผู้มีวุฒิครู จะเห็นได้ว่า ครูสภามีความพยายามที่จะดำเนินการแก้ไขพระราชบัญญัติครูมาโดยตลอด แต่ติดขัดด้วยเหตุผลหลายประการ โดยเฉพาะทางด้านการเมืองยังไม่ให้ความสนใจกับการแก้ปัญหาวิชาชีพครูโดยการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู เท่าที่ควร

นอกจากการแก้ปัญหามาตรฐานวิชาชีพครูโดยการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูแล้ว ยังมีแนวทางอื่นที่จะควบคุมมาตรฐานของวิชาชีพครู โดยการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของผู้จะเข้าสู่วิชาชีพครู ซึ่งจะกล่าวโดยสรุปในตอนต่อไป

ด้านการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของผู้เข้าสู่วิชาชีพครู

จากการที่ ก.ศ. ได้กำหนดให้ผู้ที่ไม่มียุติทางการศึกษาสามารถสอบบรรจุเข้าเป็นข้าราชการครูได้นั้น ทำให้เกิดปัญหาดังนี้

1. ความไม่สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษา เพราะวิชาชีพครู เป็นวิชาชีพชั้นสูง จำเป็นต้องมีการ เรียนรู้ในระดับสูง ซึ่งผู้ประกอบการวิชาชีพครูจำเป็นต้องรู้เพื่อจะได้ทำหน้าที่ของคนให้มีประสิทธิภาพ
2. ความไม่สอดคล้องกับหลักบริหารงานบุคคลตามระบบคุณธรรม คือควรกำหนดให้ผู้ปฏิบัติงานได้ปฏิบัติงานตรงตามความสามารถ
3. ความไม่สอดคล้องกับการใช้กำลังคนกล่าวคือ ปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายในการผลิตกำลังคนทางการศึกษาเป็นจำนวนมาก เพื่อเข้ารับราชการ เกี่ยวกับการศึกษา โดยเฉพาะตำแหน่งข้าราชการครู ดังนั้นเมื่อมีการบรรจุครูที่ไม่มีวุฒิกูรย์่อมทำให้เกิดปัญหาครูขาดคุณภาพได้

จากปัญหาดังกล่าวคณะกรรมการข้าราชการครูจึงได้พยายามที่จะดำเนินการกำหนดคุณวุฒิ เพื่อให้เป็นคุณสมบัติ เฉพาะสำหรับตำแหน่งข้าราชการครู โดยเฉพาะผู้ที่จะเป็นครูจะต้องมีคุณวุฒิทางการศึกษา แต่ถ้ามีความจำเป็นที่จะต้องรับผู้มีคุณวุฒิทางวิชาชีพอื่นก็ต้องกำหนดให้มีการอบรมหรือ

หรือให้การศึกษา เพื่อให้มีวุฒิทางการศึกษาในโอกาสต่อไป

สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจากวิชาชีพอื่นในประเด็นต่อไปนี้

1. ด้านความจำเป็นของการควบคุมมาตรฐานวิชาชีพ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดเห็นด้วยว่ามีความจำเป็นที่จะต้องมีการควบคุมมาตรฐานวิชาชีพด้วย เหตุผลดังนี้
 - 1.1 เพื่อความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน
 - 1.2 เพื่อป้องกันบุคคลที่มีคุณสมบัติไม่เหมาะสม เข้าสู่วิชาชีพ
 - 1.3 เพื่อเป็นการพัฒนาสมาชิกให้มีโอกาสพัฒนาตนเองอยู่เสมอ
2. ด้านปัญหาและอุปสรรคของการควบคุมและส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพของวิชาชีพต่าง ๆ

ตลอดจนแนวทางแก้ไข

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคตลอดจนแนวทางแก้ไขดังนี้

 - 2.1 ปัญหาด้านการดำเนินการ เนื่องจากวิชาชีพบางวิชาชีพดำเนินงานมาได้ไม่นานย่อมเกิดปัญหาคือ ดำเนินการไม่ทั่วถึง ประชาชนมักไม่เข้าใจว่าวิชาชีพนั้น ๆ จะเป็นที่ยังได้

แนวทางแก้ไข ควรแก้ไขกฎหมายให้เกิดความเดือดร้อนน้อยที่สุด และควรกระจายหน่วยควบคุมวิชาชีพไปยังท้องถิ่นให้มากที่สุด นอกจากนั้นควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนและสมาชิกเข้าใจถึงการดำเนินงานขององค์กรวิชาชีพมากขึ้น
 - 2.2 ปัญหาเกี่ยวกับการพิจารณาหลักสูตรคือ การดำเนินงานส่วนใหญ่จะซ้ำซ้อนกันระหว่างทบวง กระทรวง และองค์กรวิชาชีพ โดยเฉพาะในเรื่องของการพิจารณามาตรฐานของหลักสูตร

แนวทางแก้ไข ควรตั้งคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยตัวแทนจากทบวง กระทรวง และจากองค์กรวิชาชีพ เพื่อทำหน้าที่ในการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ หรือไม่ควรแบ่งบทบาทหน้าที่ให้เด่นชัดระหว่างทบวง กระทรวง หรือองค์กรวิชาชีพ
 - 2.3 ปัญหาเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพมีแนวโน้มที่จะกระทำผิดข้อกำหนดมากขึ้น

แนวทางแก้ไข ควรส่งเสริมในด้านจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพให้มากกว่าปัจจุบัน

3. ด้านสภาพปัจจุบันของวิชาชีพครู ผู้ทรงคุณวุฒิ 4 ท่านใน 5 ท่าน เห็นว่า ปัจจุบันวิชาชีพครูตกต่ำลง เนื่องจาก

3.1 ครูประพฤติน่าไม่เหมาะสม

3.2 สังคมไม่ได้ยกย่องครูเท่าที่ควร ทั้ง ๆ ที่สังคมคาดหวังในตัวครูสูง

3.3 ปัจจุบันผู้เข้าสู่วิชาชีพครูแตกต่างจากอดีตมาก ทั้งด้านความรู้และความตั้งใจในการเป็นครู

4. ด้านความจำเป็นของการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านใน 5 ท่าน เห็นด้วยว่า จำเป็นมากที่จะต้องมี การออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู โดยมีเหตุผลดังนี้

4.1 เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4.2 เพื่อจะได้มีการรวมตัวกันของสมาชิกครู ทำให้เกิดผลดีคือมาตรฐานวิชาชีพครู

5. ด้านปัญหาและอุปสรรคของการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ผู้ทรงคุณวุฒิได้กล่าวถึงปัญหาและอุปสรรค ไว้ดังนี้

5.1 บุคคลในวิชาชีพจะต่อต้าน เพราะเข้าใจว่าการควบคุมจะเป็นการกีดกันสมาชิกมากเกินไป ดังนั้นควรมีการชี้แจงให้สมาชิกได้ทราบถึงผลดีของการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

5.2 สังคมไม่เข้าใจถึงความจำเป็นในการมีใบอนุญาต เนื่องจากวิชาชีพครูไม่ก่อให้เกิดผลเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน ดังนั้นควรมีการชี้แจงให้สังคมได้ทราบถึงปัญหาของคุณภาพการศึกษา และความจำเป็นของการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูว่า สังคมจะได้รับประโยชน์เช่นไร

6. ด้านการดำเนินการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูควรจะมี เครื่องครัดหรือลดหย่อนในส่วนใด ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นว่าถ้ามีการกำหนดออกมา เป็นกฎหมายแล้วไม่ควรมีการลดหย่อนประการใด ควรพิจารณาไปตามกฎหมาย

7. ด้านรูปแบบของการควบคุมและส่งเสริมวิชาชีพครู ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นด้วยที่จะให้มีการกำหนดกฎหมาย เพื่อใช้ควบคุมผู้ประกอบวิชาชีพครูทั้งในด้านของการพัฒนาวิชาชีพครูและจรรยาบรรณวิชาชีพครู

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจากวิชาชีพครู

1. ด้านปัญหาของวิชาชีพครู

ผู้ทรงคุณวุฒิจากวิชาชีพครูส่วนใหญ่เห็นด้วยว่า ในปัจจุบันวิชาชีพครูมีฐานะตกต่ำลง เนื่องจากสาเหตุดังนี้

- 1.1 ความคาดหวังของสังคมที่จะให้ครู เป็นปูชนียบุคคลกับสิ่งที่ครูจะทำได้สวนทางกัน
- 1.2 สภาพ เศรษฐกิจ และสังคมของคน ที่ เข้าสู่วิชาชีพครู ใน ะยะหลัง ไม่ค่อยดี
- 1.3 วิชาชีพครูถูกปล่อยปละละ เลຍไม่มีการพัฒนา เท่าที่ควร
- 1.4 บุคคลที่ เข้าสู่วิชาชีพครูจำนวนหนึ่ง ไม่ได้ เข้ามาด้วยความตั้งใจที่จะ เป็นครู
- 1.5 การที่ครูจำนวนหนึ่ง เข้ามา เป็นครู โดยไม่ได้รับการศึกษาทางวิชาชีพครู
- 1.6 ครูของครูยังทำงานในวิชาชีพครูได้ไม่เต็มที่

ส่วน เหตุผลที่ผู้ทรงคุณวุฒิ เห็นว่า ในปัจจุบันวิชาชีพครูไม่ตกต่ำคือ

- 1) ปัจจุบันวิชาชีพครูพัฒนาขึ้นมาก
- 2) รายได้และศักดิ์ศรีของครูไม่ค้อยไปกว่าผู้ประกอบวิชาชีพอื่น ๆ
- 3) ครูมีโอกาสในความก้าวหน้าใน เรื่องของการปฏิบัติงาน การเลื่อน

ตำแหน่ง และการมีสิทธิมีเสียงมากขึ้น

2. ด้านการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นว่า จำ เป็น ต้อง มีการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู โดย มีเหตุผลดังนี้

- 2.1 วิชาชีพครู เป็นวิชาชีพชั้นสูง จำ เป็น ต้อง มีการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ เช่นเดียวกับวิชาชีพชั้นสูงอื่น ๆ
- 2.2 การออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู เป็นการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพได้อย่างหนึ่ง
- 2.3 ในอนาคต จำ เป็น ต้อง มีการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู แต่ปัจจุบัน ผู้ทรงคุณวุฒิ เห็นว่า สถานการณ์ไม่เหมาะสมที่จะ มีการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู เนื่องจาก

2.3.1 รัฐบาลไม่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูเท่าที่ควร

2.3.2 การที่มีครูจำนวนหนึ่งมีวุฒิไม่ตรงตามมาตรฐาน ถ้าวิธีการออกใบอนุญาตไม่เหมาะสม ย่อมเกิดความกระทบกระเทือนต่อครูเหล่านั้นได้

2.3.3 ในสภาพปัจจุบันการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู เป็นเรื่องที่อาจจะต้องใช้เวลาาน ควรหามาตรการอื่นที่จะควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครูนอกเหนือจากการใช้กฎหมายควบคุม

3. ด้านปัญหาและอุปสรรคของการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูตลอดจนแนวทางแก้ไข

ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดได้ให้ความคิดเห็น เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู และแนวทางแก้ไข ดังนี้

3.1 ปัญหาด้านตัวครู ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า อาจมีครูบางส่วนคัดค้าน เพราะจะเป็นการควบคุมมากเกินไป ควรมีแนวทางแก้ไข ดังนี้

3.1.1 ควรทำความเข้าใจให้ครูได้ทราบถึงความสำคัญของการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

3.1.2 ควรพิจารณาหาวิธีการอื่นที่จะทำให้ครูตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนโดยไม่ต้องบังคับ โดยการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

3.2 ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการออกใบอนุญาต ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า ควรเริ่มต้นตรงจุดไหนก่อน ถ้าเริ่มที่ครูเก่าในระบบย่อมเกิดปัญหา เพราะครูอาจคัดค้าน แต่ถ้าเริ่มที่ครูจะบรรจุใหม่ย่อมเกิดปัญหาเช่นกัน เพราะครูเก่าที่ไม่มีมาตรฐานจะยังคงอยู่ในระบบต่อไป ควรมีแนวทางแก้ไขคือ ควรให้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูแก่ครูเก่าที่อยู่ในระบบทุกคน แต่ควรมีข้อแม้ว่า ถ้าครูคนใดยังไม่มีวุฒิทางครูควรจะต้องได้รับการศึกษาหรืออบรมเกี่ยวกับวิชาชีพครูเพิ่มเติม

3.3 ปัญหาเกี่ยวกับประเภทของใบอนุญาต ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า ไม่ควรมีเพียงใบเดียว เพราะจะทำให้เกิดการพัฒนาในวิชาชีพ โดยผู้ประกอบวิชาชีพจำเป็นต้องพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา และควรมีแนวทางแก้ไขดังนี้

3.3.1 การชี้แจงให้ทุกฝ่าย เข้าใจถึงผลดีผลเสียของการมีใบอนุญาตหลายใบ

3.3.2 การส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองโดยมีแรงจูงใจ เช่น เงินเดือนที่เพิ่มขึ้นของใบอนุญาตแต่ละใบ

3.3.3 การกำหนดแนวทางพัฒนาโดยจัดฝึกอบรมให้สอดคล้องกับการปฏิบัติ เพื่อขอเลื่อนตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้นไป

3.4 ปัญหาเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูจะแก้ปัญหาวิชาชีพครูได้หรือไม่ โดยผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า ในปัจจุบันคุณภาพและมาตรฐานของครูตกต่ำลง ดังนั้นถ้าจะมีการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูที่ตกต่ำ เช่นนี้ย่อมเป็นที่ไร้ผล และควรมีแนวทางแก้ไขดังนี้

3.4.1 ควรกำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูว่า ผู้ที่จะเป็นครูจะต้องศึกษาในด้านใดบ้าง จำนวนหน่วยกิตเป็นเท่าไร โดยไม่ต้องมีการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

3.4.2 ควรกำหนดแนวปฏิบัติ เพื่อให้ครูได้ประเมินตนเองว่ามีคุณภาพอยู่ในระดับใด

3.5 ปัญหาทางด้านการเมือง ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า เนื่องจากนักการเมืองไม่ค่อยเห็นด้วยกับการพัฒนาวิชาชีพครูเท่าที่ควร ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญของการแก้ไขพระราชบัญญัติครู และควรมีแนวทางแก้ไขคือ การทำให้รัฐบาลเห็นความสำคัญของวิชาชีพครู โดยอาจใช้พลังอำนาจทางการเมือง การทหาร ตลอดจนความคิดเห็นของนักวิชาการ

3.6 ปัญหาเกี่ยวกับบทบาทขององค์กรวิชาชีพครู ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า เนื่องจากองค์กรวิชาชีพครูยังทำหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูได้ไม่เต็มที่ และควรมีแนวทางแก้ไขคือ ควรพัฒนาองค์กรวิชาชีพครูให้แข็งแกร่ง และไม่ควรเน้นสวัสดิการมากเกินไป

3.7 ปัญหาเกี่ยวกับการเป็นเอกภาพของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า ถ้าตราบไคที่กฎหมายควบคุมผู้ประกอบวิชาชีพครูยังครอบคลุมผู้ประกอบวิชาชีพครูไม่ได้ทั้งหมดทุกระดับและทุกสังกัด ย่อมเกิดปัญหาความไม่เสมอภาค แนวทางแก้ไขคือ ควรรวมทบวงมหาวิทยาลัยกับกระทรวงศึกษาธิการเข้าด้วยกัน

3.8 ปัญหาเกี่ยวกับเจ้าของโรงเรียน เอกชนจะไม่เห็นด้วยกับการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู โดยการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู เพราะถ้าครูมีวุฒิตรงตามมาตรฐานวิชาชีพโรงเรียนเอกชนจะต้องจ้างครูให้ตรงตามวุฒิจึงทำให้เกิดปัญหา แนวทางแก้ไขคือ แก้ไขพระราช-

บัญญัติโรงเรียนเอกชนใหม่ โดยไม่ควรให้ครูโรงเรียนเอกชนอยู่ภายใต้กฎหมายแรงงาน

3.9 ปัญหาเกี่ยวกับขั้นตอนการออกและการใช้กฎหมาย ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า อาจเกิดความไม่เป็นธรรมสำหรับครู เพราะมีการเล่นพรรคเล่นพวก แนวทางแก้ไขคือ ควรศึกษาถึงการออกกฎหมายให้ลึกซึ้ง โดยศึกษาปัญหาและอุปสรรคของวิชาชีพอื่น ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงก่อนดำเนินการออกกฎหมาย

4. ด้านวิธีดำเนินการ เพื่อควบคุมและส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู

ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอวิธีดำเนินการ เพื่อควบคุมและส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู ดังนี้

4.1 ควรดำเนินการในเรื่องการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูให้สำเร็จ

4.2 ควรมีการประสานงานระหว่างสถาบันผลิตครู คณะกรรมการข้าราชการครู (ก.ค.) และคุรุสภา โดยให้ ก.ค. กำหนดเกณฑ์มาตรฐานของครู ส่วนสถาบันผลิตครูควรผลิตครูให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน โดยมีคุรุสภาเป็นฝ่ายควบคุมและส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู

4.3 ควรกำหนดเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำในการประกอบวิชาชีพครู

4.4 ควรมีการรับรองมาตรฐานจากสถาบันผู้ผลิตครู ว่าได้ผลิตตามมาตรฐานของวิชาชีพครู

4.5 การควบคุมและส่งเสริมให้ผู้ประกอบวิชาชีพครูได้ทำงานตรงตามความสามารถและความรู้ที่ได้ศึกษามา

4.6 ควรสร้างเครื่องมือประเมินตนเอง เพื่อให้ครูได้ประเมินว่าตนมีมาตรฐานในวิชาชีพ เช่นความรู้ จรรยาบรรณ ในระดับใด

สรุปผลจากการวิเคราะห์แบบสอบถาม

การศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการยกระดับวิชาชีพครูด้านการควบคุมและส่งเสริมวิชาชีพครู ในส่วนที่เกี่ยวกับแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ทำการศึกษารวม 4 ด้านคือ ด้านความสำคัญของวิชาชีพครู ด้านปัญหาของวิชาชีพครู ด้านแนวทางการยกระดับวิชาชีพครูในส่วนของการควบคุมและส่งเสริมวิชาชีพครู และด้านความคิดเห็นที่ไม่เห็นด้วย ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

1. ด้านความสำคัญของวิชาชีพครู

ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นด้วยกับความสำคัญของวิชาชีพครู คือ เป็นวิชาชีพที่สำคัญอันจะขาดเสียไม่ได้ในสังคม ผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องได้รับการศึกษาในศาสตร์

ระดับสูง ซึ่งมีขั้นตอนที่จะต้องใช้ความรู้ความสามารถพิเศษ อีกทั้งจะต้องผ่านการฝึกอบรมและมีประสบการณ์พื้นฐานของการ เป็นครู มีจรรยาบรรณและการฝึกฝนเฉพาะทาง จะต้องมียุทธศาสตร์ วิชาชีพครู เพื่อเป็นแหล่งกลางในการสร้างสรรค์จรรโลงความมั่นคง วิชาชีพครูจำเป็นต้องมีการ ออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู เพราะการมีใบอนุญาตก็เพื่อถ่วงดุลและควบคุมผู้ประกอบการวิชาชีพ ให้มีจรรยาบรรณ และ เป็นการประกันว่าสังคมจะได้รับการบริการที่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งจะช่วย พัฒนาให้ผู้ประกอบวิชาชีพได้มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพมากขึ้น รวมทั้งองค์กรวิชาชีพจำเป็นต้องมีข้อกำหนดหรือกฎหมายเพื่อควบคุมมาตรฐานวิชาชีพ โดยสามารถงด ค เพิกถอน หรือยึดใบ อนุญาตในกรณีและผู้ประกอบวิชาชีพไม่ปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ควบคุมมาตรฐานวิชาชีพ โดยกลุ่มผู้ผลิต ครูเห็นด้วยร้อยละ 90 ขึ้นไป ผู้ใช้ครูเห็นด้วยร้อยละ 92.31 ขึ้นไป และผู้ประกอบการวิชาชีพครู เห็นด้วยร้อยละ 81.45 ขึ้นไป นอกจากนี้มีข้อสังเกตว่าทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นด้วยสอดคล้อง กับความสำคัญของวิชาชีพครูอยู่ในเกณฑ์ร้อยละต่ำกว่าข้ออื่น ๆ คือ ข้อที่ว่าการมีใบอนุญาตประกอบ วิชาชีพจะเป็นการรับประกันว่าสังคมจะต้องได้รับการบริการที่มีประสิทธิภาพ และใบอนุญาตจะช่วย พัฒนาให้ผู้ประกอบวิชาชีพได้มีความรู้ความสามารถมากขึ้น แต่เมื่อดูภาพรวมแล้วก็ยังอยู่ในเกณฑ์ สูงคือร้อยละ 80 ขึ้นไป

2. ด้านปัญหาของวิชาชีพครู

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาของวิชาชีพครูแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 4 ด้าน สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1 ปัญหาวิชาชีพครูด้านการผลิตครู ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 กลุ่ม โดยเฉพาะ กลุ่มผู้ใช้ครูและกลุ่มผู้ประกอบการวิชาชีพครู ส่วนมากเห็นด้วยกับปัญหาของวิชาชีพครูในด้านการผลิตครู เกือบทุกข้อ แต่กลุ่มผู้ผลิตครูมีจำนวนผู้เห็นด้วยกับปัญหาวิชาชีพครูในด้านการผลิตครูน้อยกว่ากลุ่ม อื่น ๆ เกือบทุกข้อ

2.2 ปัญหาวิชาชีพครูด้านการสอบบรรจุครู ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 กลุ่ม เห็น ด้วยกับปัญหาของวิชาชีพครูในด้านการสอบบรรจุครูมาก โดยเฉพาะข้อที่ว่า ผู้ไม่เคย เรียนวิชาชีพครู มาก่อน เลขก็สามารถสมัครสอบบรรจุ เป็นครูได้ ทุกคนในทุกกลุ่ม เห็นด้วยมากที่สุดคือร้อยละ 100 แต่เมื่อเปรียบเทียบในภาพรวมของกลุ่มแต่ละกลุ่มแล้ว กลุ่มผู้ผลิตครูจำนวนน้อย เห็นด้วยกับปัญหา วิชาชีพครูในด้านการสอบบรรจุครูที่ว่า โอกาสเลือกบุคคล เข้าสู่วิชาชีพครูมีน้อย เนื่องจากค่านิยม ในวิชาชีพครูต่ำ ซึ่งมีจำนวนผู้เห็นด้วยร้อยละ 65

2.3 ปัญหาวิชาชีพครูด้านตัวครู ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 กลุ่ม เห็นด้วยกับปัญหาวิชาชีพครูในด้านตัวครูสอดคล้องกันทุกข้อ ซึ่งข้อที่สอดคล้องไปในทางเห็นด้วยมาก คือข้อที่ว่า การจัดสวัสดิการให้แก่ครูไม่เพียงพอ และข้อที่สอดคล้องไปในทางเห็นด้วยน้อยคือ ข้อที่ว่าครูโรงเรียนเอกชนมีวุฒิทางการศึกษาน้อยกว่าครูโรงเรียนรัฐบาล ซึ่งมีส่วนทำให้ทั้งรายได้และคุณภาพการสอนแตกต่างจากครูโรงเรียนรัฐบาลค่อนข้างมาก แต่มีข้อที่ว่าผู้บริหารมักมอบหมายงานในลักษณะดึงครูออกไปทำงานพิเศษภายนอกโรงเรียนอยู่เสมอ ทำให้ใช้เวลาเพื่อการสอนไม่เต็มที่ กลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพครูเห็นด้วยมากคือ จำนวนร้อยละ 85.48 แต่กลุ่มผู้ผลิตครูและผู้ใช้ครูเห็นด้วยน้อยเพียงร้อยละ 60 และ 51.28 ตามลำดับ และในข้อที่ว่าครูมีชั่วโมงสอนมากเกินไป กลุ่มผู้ผลิตครูเห็นด้วยเพียงร้อยละ 55 ในขณะที่ผู้ใช้ครูและผู้ประกอบวิชาชีพครูเห็นด้วยมากคิด ร้อยละ 82.05 และ 87.10 ตามลำดับ

2.4 ปัญหาวิชาชีพครูด้านมาตรฐานวิชาชีพครู ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 กลุ่ม ส่วนมากเห็นด้วยกับปัญหาวิชาชีพครูด้านมาตรฐานวิชาชีพครู แต่มีข้อที่ว่าองค์กรวิชาชีพในปัจจุบันมุ่งเน้นไปในด้านสวัสดิการมากเกินไปจนละเลยการพัฒนาวิชาชีพครู ซึ่งกลุ่มผู้ใช้ครูและผู้ประกอบวิชาชีพครูเห็นด้วยน้อย แตกต่างจากกลุ่มผู้ผลิตครู

3. ด้านแนวทางการยกระดับวิชาชีพครูด้านการควบคุมและส่งเสริมวิชาชีพครู

3.1 แนวทางการยกระดับวิชาชีพครูด้านการควบคุมการผลิต ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 กลุ่มเห็นด้วยกับแนวทางการควบคุมการผลิตเกือบทุกข้อ แต่มีข้อที่ทั้ง 3 กลุ่มเห็นด้วยน้อยกว่าข้ออื่น ๆ สอดคล้องกันคือ สถาบันผลิตครูแต่ละแห่งควรมีการจัดสอบคัดเลือกนักศึกษาเอง และมีข้อที่ทั้ง 3 กลุ่มเห็นด้วยไม่สอดคล้องกันคือ ในข้อที่ว่า สถาบันผลิตครูควร เปลี่ยนบทบาทจากการผลิตครูใหม่มาเน้นที่การพัฒนาครูประจำการ โดยกลุ่มผู้ผลิตครูเห็นด้วยร้อยละ 70 แต่กลุ่มผู้ใช้ครูและผู้ประกอบวิชาชีพครูเห็นด้วย ร้อยละ 94.87 และ 92.74 ตามลำดับ

3.2 แนวทางการยกระดับวิชาชีพครูด้านการควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครู ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 กลุ่มส่วนมากเห็นด้วยกับแนวทางการยกระดับวิชาชีพครูด้านการควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครูเกือบทุกข้อ แต่มีข้อที่ทั้ง 3 กลุ่มเห็นด้วยน้อยกว่าข้ออื่น ๆ สอดคล้องกันคือ ข้อที่ว่าไม่ควรมีระบบการสอบเพื่อขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู และมีข้อที่ผู้ผลิตครูเห็นด้วยมากกว่าผู้ใช้ครูและผู้ประกอบวิชาชีพครูค่อนข้างมากคือ ข้อที่ว่า ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูจะต้องระบุ

ระดับชั้นที่สอน เช่น ระดับประถม มัธยม หรือระดับอุดม และวิชาเฉพาะของครูด้วย และควรมีการกำหนดคุณวุฒิหรือวุฒิบัตรหรือประกาศนียบัตรสำหรับการขอ เปลี่ยนใบอนุญาตจากระดับที่สอนหนึ่งไปยังอีกระดับชั้นหนึ่ง และการขอเปลี่ยนตำแหน่งในลำดับที่สูงขึ้นไป

3.3 แนวทางการยกระดับวิชาชีพครูด้านการส่งเสริมวิชาชีพครู ผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 กลุ่มเห็นด้วยกับแนวทางการยกระดับวิชาชีพครูในด้านการส่งเสริมวิชาชีพครูทุกข้อ แต่กลุ่มผู้ผลิตครูเห็นด้วยน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ คือข้อที่ว่าองค์กรวิชาชีพครูควรจัดทำหนังสือสำหรับให้ครูได้ค้นคว้าอย่างทั่วถึง และควรจัดหาอุปกรณ์การสอนให้ครูอย่างเพียงพอ และข้อที่กลุ่มผู้ผลิตครูเห็นด้วยน้อยที่สุดคือ เห็นด้วยร้อยละ 45 คือข้อที่ว่า การให้การศึกษาหรือฝึกอบรมสำหรับครูควรเป็นบริการที่ครูไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ

4. ด้านความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เห็นด้วย

จากคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เห็นด้วยกับข้อคำถามในแบบสอบถาม สรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

4.1 ด้านความสำคัญของวิชาชีพครู

กลุ่มตัวอย่าง โดยเฉพาะกลุ่มผู้ประกอบการวิชาชีพครูไม่เห็นด้วยจำนวน 23 คน ในข้อที่ว่าใบอนุญาตประกอบวิชาชีพจะช่วยพัฒนาให้ผู้ประกอบวิชาชีพได้มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพมากขึ้น โดยมีเหตุผลว่า ในปัจจุบันยังไม่มี การประเมินว่าเป็นจริงหรือไม่ และถ้าให้ใบอนุญาตกับคนที่ เป็นครูอยู่แล้วทุกคนคงไม่เหมาะ เพราะมีครูบางคนขาดความสามารถของการ เป็นครูที่ดี โดยเฉพาะการไม่พัฒนาตนเองภายหลังการให้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ และให้เหตุผล เช่นเดียวกันนี้กับข้อที่ว่าใบอนุญาตประกอบวิชาชีพจะเป็นการรับประกันว่าสังคมจะต้องได้รับการบริการที่มีประสิทธิภาพ โดยมีผู้ประกอบการวิชาชีพไม่เห็นด้วย 20 คน

กล่าวโดยสรุปแล้ว กลุ่มผู้ประกอบการวิชาชีพครูไม่เห็นด้วยกับการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ โดยให้เหตุผลว่า เมื่อผู้จบการศึกษาทางครุย่อมมีความรู้ความสามารถพอที่จะสอนได้ และการที่ให้ครูมีใบอนุญาตก็ไม่ได้เป็นการประกันว่า ครูจะ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและนอกจากนั้นจะทำให้คนกลุ่มหนึ่งใช้อำนาจในทางที่ผิดได้ สำหรับการถอนใบอนุญาตก็เป็นการตัดสินใจที่รุนแรงเกินไป ทั้ง ๆ ที่ครูก็มีกฎกระทรวงและกฎ ก.ค. ควบคุมอยู่แล้ว

4.2 ด้านปัญหาวิชาชีพครู

4.2.1 ปัญหาด้านการผลิตครู กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับปัญหาด้านการผลิตครูที่ว่า หลักสูตรการผลิตครู เน้นวิชาการมากกว่ากระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยให้เหตุผลว่า ปัจจุบันทุกสถาบันได้พยายามเน้นทุกด้าน และปัญหาที่ว่าอาจารย์ผู้สอนในสถาบันผลิตครูไม่ค่อยได้มีโอกาสพัฒนาตนเอง เกี่ยวกับวิธีการสอน กลุ่มตัวอย่างไม่เห็นด้วยโดยให้เหตุผลว่าส่วนใหญ่มีโอกาสมากแต่ขาดการพัฒนา โดยเฉพาะไม่มีการจัดระบบพัฒนาที่แน่นอน

4.2.2 ปัญหาด้านการสอบบรรจุครู กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับปัญหาด้านการสอบบรรจุครูที่ว่า โอกาสเลือกบุคคลเข้าสู่วิชาชีพครูมีน้อยเนื่องจากค่านิยมในวิชาชีพครูต่ำ โดยให้เหตุผลว่า ในปัจจุบันมีบุคคลต้องการเป็นครูอีกมากแต่ขาดโอกาส แสดงว่าค่านิยมของวิชาชีพครูไม่ตกต่ำ และจากการที่มีผู้สอบบรรจุมากย่อมทำให้มีโอกาสเลือกคนดีได้มาก ถ้าการวัดผลมีประสิทธิภาพเพียงพอ

4.2.3 ปัญหาด้านตัวครู กลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพครูไม่เห็นด้วยมากกับข้อที่ว่า ครูส่วนใหญ่มีได้นำความรู้และวิธีการสอนต่าง ๆ ที่เรียนมาไปใช้เมื่อสอนจริง โดยให้เหตุผลว่าตนเองนำไปใช้จริงแต่อาจไม่ครบกระบวนการ และจะนำมาใช้เฉพาะคอนจบใหม่ ๆ เท่านั้น กลุ่มผู้ใช้ครูไม่เห็นด้วยมากกับข้อที่ว่าผู้บริหารมักมอบหมายงานในลักษณะดึงครูออกไปทำงานพิเศษภายนอกโรงเรียนอยู่เสมอ ทำให้ใช้เวลาเพื่อการสอนไม่เต็มที่ โดยให้เหตุผลว่าผู้บริหารมักให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนก่อนเรื่องอื่นเสมอ และบางครั้งก็เพื่อประโยชน์ของโรงเรียนจำเป็นต้องทำ แต่ก็ไม่ใช่ปัญหาที่จะทำให้ครูเสียเวลาในการสอน สำหรับกลุ่มผู้ผลิตครูไม่เห็นด้วยมากกับข้อที่ว่า ครูมีชั่วโมงสอนมากเกินไป โดยให้เหตุผลว่าเมื่อเทียบกับรายได้แล้วเหมาะสมกับความรับผิดชอบแล้ว และเมื่อเปรียบเทียบทั้ง 3 กลุ่มพบว่าไม่เห็นด้วยมากกับข้อที่ว่าครูโรงเรียนเอกชนมีวุฒิทางการศึกษาน้อยกว่าครูโรงเรียนรัฐบาล ซึ่งมีส่วนทำให้ทั้งรายได้และคุณภาพการสอนแตกต่างจากครูโรงเรียนรัฐบาลค่อนข้างมาก โดยให้เหตุผลว่า ครูโรงเรียนเอกชนมีข้อบังคับของโรงเรียนที่จะต้องปฏิบัติตามการสอนให้เต็มที่ ดังนั้นคุณภาพการสอนย่อมดีกว่า และครูโรงเรียนเอกชนบางแห่งมีรายได้พิเศษมากกว่าครูโรงเรียนรัฐบาลมาก นอกจากนี้คุณภาพการสอนของครูขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละบุคคลมากกว่าคุณวุฒิ

4.2.3 ปัญหาด้านมาตรฐานวิชาชีพครู กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับปัญหาด้านมาตรฐานวิชาชีพครูในข้อที่ว่า องค์กรวิชาชีพครูในปัจจุบันมุ่งเน้นไปในด้านสวัสดิการ

มากขึ้นไปจนละเลยการพัฒนาวิชาชีพครู โดยให้เหตุผลว่า ปัจจุบันในเรื่องสวัสดิการองค์กรวิชาชีพก็ให้ไม่มากเท่าที่ควร

4.3 ด้านแนวทางการยกระดับวิชาชีพครูด้านการควบคุมและส่งเสริมวิชาชีพครู

4.3.1 แนวทางด้านการควบคุมการผลิต กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับข้อที่ขอให้สถาบันผลิตครูแต่ละแห่ง จัดสอบคัดเลือกนักศึกษาครูเอง โดยให้เหตุผลว่าจะทำให้ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานเดียวกัน และไม่สิ้นเปลืองงบประมาณมาก นอกจากนี้ถ้าแต่ละแห่งจัดสอบเองจะทำให้มีระบบเส้นสายได้

4.3.2 แนวทางด้านการควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครู กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยในเรื่องของการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ในข้อที่ว่าไม่ควรมีระบบการสอบเพื่อขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู โดยให้เหตุผลว่า ควรมีการสอบเพราะการสอบเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลที่สมบูรณ์ และค่อนข้างยุติธรรมที่สุด นอกจากนี้เป็นการรักษามาตรฐานของวิชาชีพครูได้ดีกว่าวิธีอื่น ๆ และจะเป็นวิธีที่ใช้วัดความรู้ของครูได้ดีที่สุด

นอกจากนี้กลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพครู และผู้ใช้ครูไม่เห็นด้วยสอดคล้องกันในข้อที่ว่า ควรมีการกำหนดคุณวุฒิหรือวุฒิบัตรหรือประกาศนียบัตรสำหรับการขอเปลี่ยนแปลงใบอนุญาตจากระดับชั้นที่สอนหนึ่งไปยังอีกระดับชั้นหนึ่ง และจากตำแหน่งหนึ่งไปยังอีกตำแหน่งหนึ่งโดยให้เหตุผลว่า ปัจจุบันครูประถมและครูมัธยมมีความรู้เท่าเทียมกัน แล้วถ้ามีการแบ่งชั้นจะทำให้เกิดการดูหมิ่นกันเองได้ และการได้รับวุฒิบัตรบางครั้งก็ไม่ได้แสดงถึงความสามารถของคนว่าจะดีขึ้นและควรมีการพิจารณาประสิทธิภาพการสอนของครูด้วย มิใช่ดูเพียงวุฒิบัตรอย่างเดียว

4.3.3 แนวทางด้านการส่งเสริมวิชาชีพครู กลุ่มผู้ใช้ครูส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับข้อที่ว่า การให้การศึกษาอบรมแก่ครูควรเป็นบริการที่ครูไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ และองค์กรวิชาชีพครูควรจัดหาอุปกรณ์การสอนให้ครูอย่างเพียงพอ โดยให้เหตุผลว่า ควรมีการเสียค่าใช้จ่ายบ้างเพื่อว่าครูจะได้เห็นคุณค่า และครูควรผลิตสื่อการสอนเองในบางครั้ง เพราะคงเป็นไปได้ยากที่องค์กรวิชาชีพครูจะหาได้พอเพียงกับความต้องการของครูทุกคน

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค และแนวทางการยกระดับวิชาชีพครูด้านการควบคุมและส่งเสริมวิชาชีพครู มีข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์และมีประเด็นอภิปรายได้ดังนี้

1. แนวทางการควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครู

1.1 แนวทางการควบคุมมาตรฐานการผลิตครู

จากผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการผลิตครูยังไม่ได้มาตรฐานเท่าที่ควร เนื่องจากมีการเร่งผลิตครูมากจนเกินความต้องการ ในการผลิตมีกระบวนการผลิตที่ไม่มีประสิทธิภาพและคุณภาพของผู้ที่เข้าสู่ระบบการผลิตก็ด้อยคุณภาพลงตามลำดับ ตลอดจนผลิตครูแล้วไม่ตรงกับความต้องการของตลาดผู้ใช้ครู ซึ่งสอดคล้องกับ สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ ได้กล่าวถึงผลกระทบต่อสถานภาพครูและสถาบันผลิตครูว่า จากวิกฤติการณ์การว่างงาน ความตกต่ำในด้านคุณค่าของการศึกษา และผลผลิตที่เน้นแต่เชิงปริมาณ ทำให้สถาบันผลิตครูได้นักศึกษาเข้ามาเรียนประเภทที่สติปัญญาไม่สูงนัก โดยเฉพาะสถาบันผลิตครูของกรมการฝึกหัดครู (สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ 2530: 49) ข้อความที่ยืนยันคือ คำกล่าวของ วัลลภ ดังคนานุรักษ์ ว่า คนที่สมัครผ่านเข้ามาเรียนครูนั้นปัจจุบันต่างจากอดีต คือในอดีตผู้ที่จะเข้ามาเรียนครูจะต้องมีพื้นฐานความคิด ความต้องการที่จะเป็นครู และผู้ที่สามารถเข้าเรียนได้นั้นต้องมีพื้นฐานความรู้ในระดับมัธยมศึกษาของประเทศ (วัลลภ ดังคนานุรักษ์ 2530: 74) สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ ได้กล่าวถึงผู้ที่เข้าสู่ระบบผลิตไว้ว่า ผู้ที่ตั้งใจเรียนครูมาตั้งแต่แรกเมื่อประสบสภาพปัญหาของการผลิตครู ตลอดจนปัญหาครูล้นงานจบแล้วไม่มีงานทำก็ยอมทำให้เกิดความไม่ตั้งใจเรียนได้ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์: สัมภาษณ์)

นอกจากนี้กลุ่มผู้ผลิตครู ผู้ใช้ครู และผู้ประกอบวิชาชีพครู ยังมีความคิดเห็นด้วยสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของปัญหาวิชาชีพครู ในส่วนของการควบคุมการผลิตว่า ปัจจุบันปริมาณการรับนักศึกษาครูมีจำนวนมากเกินไป อาจเป็นเพราะขาดการวางแผนในอนาคต ขาดการประสานงานระหว่างสถาบันผลิตครูและหน่วยงานผู้ใช้ครู นอกจากนี้สถาบันผลิตครูยังมีระบบการคัดเลือกที่ไม่ได้ผลคือ ไม่สามารถคัดเลือกคนที่มีความสนใจและตั้งใจจริงมาเรียนครู โดยเฉพาะนักเรียนที่เรียนดีมักไม่สนใจเลือกเรียนครู เพราะการส่งเสริมนักเรียนที่เรียนดีเข้าเรียนครูยังทำได้น้อย ผลการวิจัยของ จุฑานาถ ภูเจริญ พบในส่วนที่ตรงกันคือ การคัดเลือกนักศึกษาครูในปัจจุบันไม่

สามารถคัดเลือกบุคคลที่มีสติปัญญาดี มีความสนใจ และตั้งใจจริงมาเป็นครูได้ นอกจากนี้การประสานงานระหว่างสถาบันผลิตครูและหน่วยงานใช้ครูยังไม่ได้ผลเพียงพอ ทำให้ผลิตนักศึกษาครูไม่ตรงกับความต้องการของหน่วยงานใช้ครู (จุฑานาถ ภูเจริญ 2530 : 109)

กลุ่มผู้ผลิตครูมีความเห็นแตกต่างจากกลุ่มผู้ใช้ครูและกลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพครูเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของปัญหาวิชาชีพครูในส่วนของ การควบคุมการผลิตคือ ผู้ผลิตครูไม่เห็นด้วยกับปัญหาที่ว่า หลักสูตรการผลิตครู เน้นวิชาการมากกว่ากระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยให้เหตุผลว่า ปัจจุบันทุกสถาบันได้ปรับปรุงหลักสูตรโดยเน้นทุกด้าน ที่มีเหตุผล เช่นนี้ ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล คัดข้อสังเกตไว้ว่า อาจเป็นเพราะว่าฝ่ายผลิต ซึ่งเป็นนักการศึกษาส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญในการฝึกสอนที่มีระบบและการปฏิบัติอย่างจริงจัง จึงคิดว่าหลักสูตรการผลิตครู เน้นทั้งวิชาการและฝึกประสบการณ์อยู่แล้ว ธวัชชัย ยังกล่าวต่อไปว่า แต่ถ้าวิเคราะห์หลักสูตรการฝึกหัดครูในปัจจุบันพบว่า หลักสูตรการฝึกหัดครู เน้นด้านวิชาการหรือความรู้ด้านทฤษฎีมากขึ้น เพราะในปัจจุบันมีรายวิชาใหม่ ๆ ที่นักศึกษาจำเป็นต้องเรียนรู้อีกมากมาย (ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล 2530 : 86) ดังนั้นจึงสอดคล้องกับความคิดเห็นของกลุ่มผู้ใช้ครูและผู้ประกอบวิชาชีพครูที่เห็นด้วยกับปัญหาที่ว่า ปัจจุบันหลักสูตรการผลิตครู เน้นวิชาการมากกว่ากระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

จากสภาพปัญหาการผลิตครูดังกล่าวกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นสอดคล้องกันว่า แนวทางควบคุมการผลิตครูที่ทุกกลุ่มเห็นด้วยมากที่สุดคือ ควรมีการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้คัดเลือกนักศึกษาครูให้วัดได้ทั้งความรู้ด้านเนื้อหาวิชาและคุณลักษณะในการเป็นครู โดยในการสอบบรรจุครูใหม่ควรมีข้อสอบวัดคุณลักษณะของการเป็นครูควบคู่ไปกับความรู้ในเนื้อหาวิชาประกอบด้วย ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของ เบคเนต ที่ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์การดำเนินงานของสถาบันผลิตครูในประเทศไทย พบว่าการคัดเลือกนักศึกษาครูของไทยยังยึดความสามารถทางวิชาการเป็นหลัก ทำให้ได้นักศึกษาครูที่ไม่มีความตั้งใจเป็นครูอย่างแท้จริง (Bennett 1978: 179-184) ดังนั้นสมควรที่จะได้มีการพัฒนาการคัดเลือกนักศึกษาครูให้วัดได้ทั้งความรู้ด้านเนื้อหาวิชาและคุณลักษณะของความเป็นครูควบคู่กันไป

นอกจากนั้นกลุ่มตัวอย่างยังมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ควรมีการควบคุมปริมาณการผลิตครูและควรมีการส่งเสริมวิธีให้โควตาพิเศษสำหรับบุคคลที่ผ่านการคัดเลือกจากจังหวัดต่าง ๆ เข้ามาเป็นครู โดยจะได้รับทุนการศึกษาและประกันการมีงานทำเมื่อสำเร็จการศึกษา เช่นโครงการครูทายาทให้กว้างขวางและปริมาณมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ประภอบ คุปรัตน์ ที่กล่าวถึงแนวทาง

การพัฒนาวิชาชีพครูว่า แนวทางหนึ่งที่จะแก้ไขปัญหาการผลิตครูคือการลดจำนวนผลิตครูลงและผลิตครูใหม่ให้ตีมีคุณภาพสูงขึ้น โดยการชักจูงคนตีมีความสามารถ เข้าสู่ระบบโดยการให้ทุนการศึกษา เช่น โครงการครูทายาท (ประกอบ คุปรัตน์ 2530: 42) และสอดคล้องกับ พลสันต์ โห้ศรีทอง ที่กล่าวถึง โครงการครูทายาทความหวังใหม่ของการฝึกหัดครูไทย ที่ว่าโครงการครูทายาทจะเน้นกระบวนการคัดเลือกคนเก่ง คนดี มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู เข้ามาเรียนครู แล้วนำกระบวนการผลิตครูแบบใหม่มาใช้เพื่อให้ได้ครูตีมีคุณภาพ มีสติปัญญาสูง และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู เข้ามาเป็นผู้นำทางการศึกษารุ่นใหม่ในระบบการศึกษา (พลสันต์ โห้ศรีทอง บ.ป.ป.: อัคสำเนา) และการมีโครงการครูทายาท ถึงแม้จะค่อนข้างสายเกินไปสำหรับการแก้ปัญหาแต่ก็ยังคงดีกว่าไม่ทำอะไรเลย (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์: สัมภาษณ์)

สำหรับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างตีมีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางการควบคุมการผลิตครูสอดคล้องกันคือ กลุ่มตัวอย่างตีไม่เห็นด้วยกับการที่สถาบันผลิตครูแต่ละแห่งจัดสอบคัดเลือกนักศึกษาครูเอง เพราะจะทำให้การคัดเลือกไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน นอกจากนั้นจะทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณมาก อีกทั้งจะทำให้เกิดระบบเส้นสายในการฝากเด็กเข้าเรียนได้ ในเรื่องนี้ผู้วิจัยเห็นด้วยว่าไม่ควรให้สถาบันผลิตครูแต่ละแห่งจัดสอบคัดเลือกเอง เนื่องจากจะทำให้มาตรฐานการคัดเลือกแตกต่างกัน ควรจัดให้สถาบันผลิตครูทุกแห่งไม่ว่าจะสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย หรือกระทรวงศึกษาธิการได้ทำการสอบคัดเลือกพร้อมกัน ใช้ข้อสอบชุดเดียวกัน นอกจากจะทำให้มีมาตรฐานในการคัดเลือกแล้ว ยังจะทำให้ผู้สอบตีมีความภาคภูมิใจในความสามารถของคนตีและเกิดความตั้งใจที่จะศึกษาเล่าเรียนในโอกาสต่อไป

นอกจากนั้นกลุ่มตัวอย่างตีเห็นสอดคล้องกันว่าการผลิตครูตีมีคุณภาพได้ อาจารย์ผู้สอนในสถาบันผลิตครูตีมีประสบการณ์จากโรงเรียนประถมและมัธยมมาก่อน และสถาบันผลิตครูตีควรเปลี่ยนบทบาทจากการผลิตครูตีใหม่มาเน้นที่การพัฒนาครูประจำการ รวมทั้งหลักสูตรการผลิตครูตีควรยืดหยุ่นและสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศและการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ในเรื่องนี้ทองจันทร์ หงส์ลดาธมย์ กล่าวถึงบทบาทของครูตีว่า ขณะนี้เด็กเรียนไม่เรียนครู เนื่องจากครูตีในการฝึกหัดครูตีควรเน้นฝึกหัดครูตีประจำการตีให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น (ทองจันทร์ หงส์ลดาธมย์ 2530: 116) และจากการประเมินสภาพการจัดการศึกษาและการประเมินผลแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับตี 5 (2525-2529) ในส่วนของการฝึกหัดครูตีพบว่า อาจารย์ในสถาบันฝึกหัดครูตีส่วนใหญ่ยังขาดประสบการณ์ในการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา ดังนั้น

การสอนนักศึกษาจึงไม่สามารถนำประสบการณ์จริงมาสอนนักศึกษาได้ มักสอนตามตำราหรือเน้นทฤษฎีเป็นหลัก (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2529: 23) จะเห็นได้ว่าประเด็นเหล่านี้เป็นปัญหาตลอด เมื่อปี พ.ศ. 2521 สุมาลี จันทรชลอ ทำการวิจัยเรื่องการติดตามผลการปฏิบัติความระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 พบว่า โดยส่วนรวมครูมีความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนค่อนข้างน้อย ซึ่งปัญหาเช่นนี้ สถาบันผลิตครูน่าจะช่วยเหลือได้ โดยกำหนดให้ผู้สอนในสถาบันผลิตครูมีประสบการณ์ทางการสอนในระดับประถมและมัธยมศึกษามาก่อนเพื่อจะได้เข้าใจถึงปัญหาและนำไปเป็นแนวทางในการสอนนักศึกษาที่จะออกไปเป็นครูต่อไป (สุมาลี จันทรชลอ 2522: 66) ในเรื่องนี้ผู้วิจัยเห็นด้วยว่า ประสบการณ์ของการเป็นครูในโรงเรียนประถมหรือมัธยมศึกษามีส่วนสำคัญในการปลูกฝังอบรมนักศึกษาครู เพราะเมื่อนักศึกษาครูเมื่อจบการศึกษา การศึกษาในสถาบันผลิตครูแล้วก็จะนำไปประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับไปใช้ในโรงเรียนประถมหรือมัธยมศึกษาเหล่านั้น ถ้าหากว่าอาจารย์ในสถาบันผลิตครูไม่มีประสบการณ์ก็ย่อมทำให้การเรียนการสอนในสถาบันผลิตครูไม่สอดคล้องกับสภาพที่จะนำไปใช้จริง เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้คุณภาพการสอนตกต่ำลง นอกจากนั้นพนอม แก้วกำเนิด ได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ปัจจุบันนี้สภาพเศรษฐกิจสังคมตลอดจนวิทยาการต่าง ๆ ก้าวหน้ามากขึ้น ควรมีการจัดหลักสูตรหรือโปรแกรมการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้การศึกษาหรือฝึกอบรมครูประจำการมีคุณภาพไม่ล้าหลัง (พนอม แก้วกำเนิด: สัมภาษณ์) และยูพา วีระไวทยะ กล่าวถึงบทบาทครูไว้ว่า วิชาชีพครูในอนาคตจะต้องมีความยืดหยุ่นให้ผู้เรียนได้รู้ว่าโลกเรามีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร ตลอดจนให้เกิดความไม่รู้อันในเทคนิควิทยาการใหม่ ๆ เพื่อปรับตัวเองให้สู่สภาพความยืดหยุ่นนั้น ๆ (ยูพา วีระไวทยะ 2530: 121)

1.2 แนวทางการควบคุมมาตรฐานโดยการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

จากผลการวิจัยพบว่า นอกจากจะควบคุมมาตรฐานโดยการผลิตครูให้ได้มาตรฐานแล้ว ยังมีอีกวิธีการหนึ่งที่จะทำให้มาตรฐานของวิชาชีพครูดีขึ้นนั่นคือการควบคุมมาตรฐานโดยการกำหนดให้มีการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูซึ่งต้องแก่ขอพระราชบัญญัติครูฉบับปัจจุบันให้ระบุนการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูอย่างชัดเจนไว้ในกฎหมาย เพื่อจะได้พัฒนาครูให้มีคุณภาพทั้งความรู้และความสามารถและส่งผลถึงคุณภาพการศึกษาของไทยในเรื่องการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูนี้ ปัทป เมธาคุณวุฒิ กล่าวไว้ว่า เพื่อให้ผู้ที่อยู่ในวิชาชีพได้ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถและในขณะเดียวกันก็ได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ทักษะและความสามารถบางอย่างที่จำเป็น

ดังนั้นการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูจะทำให้เกิดผลดี 2 ประการคือ เป็นการประกันกับลูกค้า และสังคมว่าผู้ที่จะเป็นครูในวิชาชีพนั้นเป็นผู้มีความสามารถ และจะช่วยป้องกันผู้ที่ไม่ได้ศึกษาทาง วิชาชีพครูได้มีโอกาสเข้ามาเป็นครู (ปทีป เมธาคุณวุฒิ 2530: 164) นอกจากนี้ ทองอินทร์ วงศ์โสธร ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูว่า เนื่องจากวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง วิชาชีพหนึ่ง และมีการพัฒนามากในปัจจุบัน ดังนั้นควรมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู เช่นเดียวกับวิชาชีพชั้น สูงอื่น ๆ (ทองอินทร์ วงศ์โสธร: สัมภาษณ์)

ในทำนองเดียวกัน กลุ่มผู้ผลิตครู ผู้ใช้ครู และผู้ประกอบการวิชาชีพครู ส่วนมาก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการควบคุมมาตรฐาน โดยการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู พบว่าควรมีการกำหนดให้มีการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู โดยใบอนุญาตประกอบวิชาชีพนี้จะต้องอาศัย เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูเกณฑ์เดียวกัน คือ ควรกำหนดมาตรการเด็ดขาดในการที่จะขจัดครูที่ ประพฤติผิดจรรยาบรรณครู ควรมีระบบประเมินครูอย่างค่อเนื่อง เพื่อให้ครูได้มีคุณภาพตรงตาม มาตรฐาน ถ้าพบครูคนใดมีคุณภาพไม่ตรงตามมาตรฐาน ควรมีการถอนใบอนุญาตได้ นพคุณ เคนพรม ได้ศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของครูโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีต่อการยกระดับ มาตรฐานวิชาชีพครู พบว่า ครูประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความเห็นอยู่ในเกณฑ์ เห็นด้วยกับการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู (นพคุณ เคนพรม 2524: 71-72) เช่นเดียวกับงานวิจัยของ บุญเหลือ พูลทอง ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของครูสภาเกี่ยวกับการส่งเสริมด้าน วิชาการเพื่อออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู พบว่า ครูส่วนใหญ่เห็นว่า ควรมีการออกใบอนุญาต ประกอบวิชาชีพครู (บุญเหลือ พูลทอง 2525: ฉ) และงานวิจัยของ นุฎล ดันริยงค์ ได้ ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูประถมศึกษา สังกัดกรุง เทพมหานคร ต่อการยกระดับมาตรฐาน วิชาชีพครู พบว่า ครูโดยส่วนรวมมีความคิดเห็นว่าจะมีการควบคุมมาตรฐานวิชาชีพโดยการดำเนินการ ออกใบอนุญาต เช่นเดียวกับวิชาชีพชั้นสูงอื่น ๆ (นุฎล ดันริยงค์ 2525: 100-103) จากผลงานวิจัยนี้และงานวิจัยอื่น ๆ เกี่ยวกับเรื่องการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู กล่าวได้ว่า ควรมีการควบคุมมาตรฐานวิชาชีพโดยการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู นอกจากนั้นยังสอดคล้อง กับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในเรื่องของความสำคัญของวิชาชีพครู ว่าวิชาชีพครูจำเป็นต้องมีการ ออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู เพราะการมีใบอนุญาตก็เพื่อกลั่นกรองและควบคุมผู้ประกอบการ ให้มีจรรยาบรรณ และเป็นการประกันว่าสังคมจะได้รับการบริการที่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งจะช่วย พัฒนาให้ผู้ประกอบวิชาชีพได้มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพมากขึ้น รวมทั้งองค์กรวิชาชีพจำเป็นต้องมีข้อกำหนดหรือกฎหมาย เพื่อควบคุมมาตรฐานวิชาชีพ โดยสามารถงด เพิกถอน หรือยึดใบอนุญาต

ในกรณีที่ผู้ประกอบวิชาชีพไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมมาตรฐานวิชาชีพซึ่ง สมคิด รักษาสัจย์ และ ทวี เลิศปัญญาวิทย์ ได้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่งว่า การดำเนินการด้านกฎหมายเกี่ยวกับใบอนุญาตไม่ควรมีการผ่อนปรน ควรเป็นไปตามเกณฑ์ ถ้าทำผิดพระราชบัญญัติวิชาชีพจริงต้องลงโทษตามกฎหมายที่ระบุไว้ (สมคิด รักษาสัจย์, ทวี เลิศปัญญาวิทย์: สัมภาษณ์)

จากการวิเคราะห์เอกสาร พบว่าการที่จะดำเนินการควบคุมมาตรฐานโดยการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูได้นั้น นอกจากกฎหมายจะได้ออกไว้ชัดเจนว่าครูจะต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูแล้ว กฎหมายจะต้องระบุงค์กรวิชาชีพครู เพื่อทำหน้าที่ดำเนินการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู โดยให้อำนาจไว้อย่างชัดเจน และต้องเป็นองค์กรอิสระ เป็นสถาบันของครู บริหารโดยครู และทำงานเพื่อครูอย่างแท้จริง

ในเรื่องนี้กลุ่มตัวอย่างยังมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในเรื่องขององค์กรวิชาชีพครูว่า องค์กรวิชาชีพครูควรเป็นองค์กรอิสระ ทำหน้าที่ควบคุมนโยบายการผลิตครู การใช้ครู และควบคุมมาตรฐานของวิชาชีพ ตลอดจนพิทักษ์สิทธิ์ของครู องค์กรวิชาชีพครูควรประกอบด้วยผู้แทนครู ผู้แทนสมาคมวิชาชีพครูต่าง ๆ และผู้ทรงคุณวุฒิอื่น ๆ เป็นคณะกรรมการ และองค์กรวิชาชีพครูควรรับผิดชอบครูที่สอนอยู่ในวงการศึกษาระดับ และการที่องค์กรวิชาชีพครูจะดำเนินการควบคุมและส่งเสริมวิชาชีพครูได้ผลดีจะต้องมีพระราชบัญญัติจัดตั้งองค์กรวิชาชีพครู ซึ่งสอดคล้องกับรายงานผลการประชุมสัมมนาสมาคมวิชาชีพครูครั้งที่ 4 ในเรื่องใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูกับความจำเป็นในอนาคตว่า ผู้ที่จะเป็นครูจะต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู และให้มีองค์กรรับผิดชอบองค์กรเดียว โดยองค์กรนี้ควรประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานวิชาชีพครูต่าง ๆ ทั่วประเทศ โดยองค์กรนี้จะวางหลักเกณฑ์การออกใบอนุญาต การเพิกถอนใบอนุญาตและอื่น ๆ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา 2528: 4) ความคิดเห็นของ ประจวบ คูประคัม เสริมแนวคิดนี้คือ แนวทางการพัฒนาวิชาชีพครูควรมีการจัดตั้งสมาคมวิชาชีพครูขึ้นเพื่อส่งเสริมคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพครู โดยบรรดานักวิชาชีพทางการศึกษาควรจะได้มีการรวมตัวกันเพื่อจัดตั้งสมาคมวิชาชีพครูที่เป็นอิสระและมีพลังในการต่อรองจริง และต้องเป็นกลไกที่มีพลังในทางความคิดในการท้วงติง เสนอแนะแก่รัฐบาลได้ ที่สำคัญจะต้องมองเห็นการณ์ไกล ไม่มองเห็นผลประโยชน์เฉพาะหน้าของกลุ่มอาชีพคนเป็นหลัก (ประจวบ คูประคัม 2530: 44) นอกจากนี้ ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา ได้ให้สัมภาษณ์ในเรื่องเกี่ยวกับรูปแบบขององค์กรวิชาชีพครูไว้ว่า องค์กรวิชาชีพครูควรเป็นองค์กรอิสระ อาจทำได้โดยปรับโครงสร้างคุรุสภา ซึ่งคล้ายกับทำหน้าที่นี้อยู่แล้วให้คล่องตัวมากขึ้น และองค์กรวิชาชีพครู

นี่จะต้องประกอบไปด้วยผู้แทนครูที่ทำงาน เพื่อครู ซึ่งคล้ายกับแพทย์สภา จะมีคณะกรรมการชุดใหญ่ที่เรียกว่า แพทย์สภาและมีสำนักงานเลขาธิการแพทย์สภาทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขาธิการ ซึ่งครูสภาควรจะทำหน้าที่คล้าย ๆ กับสำนักงานเลขาธิการแพทย์สภา จะคล่องตัวมากกว่า (ประสาร มาลากุลลา: สัมภาษณ์)

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มพบว่ากลุ่มผู้ผลิตครูและผู้ใช้ครูเห็นด้วยน้อยกว่ากลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพครูในเรื่องการให้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูแก่ผู้ที่ เป็นครูอยู่แล้ว โดยมีเหตุผลว่า ควรมีการกำหนดเกณฑ์การให้ใบอนุญาตที่แน่นอน ถ้าจะมีการให้ใบอนุญาตแก่ครูควรเริ่มใหม่ทั้งหมด เพราะจะทำให้มีการกลั่นกรองให้ผู้มีความสามารถเท่านั้นอยู่ในระบบต่อไป ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจากวิชาชีพครูส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการที่จะให้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูแก่ผู้ที่ เป็นครูอยู่แล้ว เพราะจะทำให้ครูในระบบที่ขาดมาตรฐานวิชาชีพครูอยู่ในระบบได้ต่อไป ดังที่ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ กล่าวไว้ว่า ปัจจุบันคุณภาพของครูตกต่ำลงมากกว่าในอดีต เนื่องจากขาดการควบคุมมาตรฐานมาตั้งแต่ต้น ดังนั้นถ้าจะมีการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพกับครูที่มีคุณภาพตกต่ำเช่นนี้ ย่อมไร้ผล และสูญเปล่า (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์: สัมภาษณ์) ส่วนความคิดเห็นของผู้ประกอบวิชาชีพครูส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการให้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูแก่ผู้ที่ เป็นครูอยู่แล้ว อาจเนื่องมาจากว่าครูประจำการที่ไม่มีวุฒิครูหรืออายุมากจะไม่เห็นด้วยที่คนจะต้องสอบหรืออบรมเพื่อขอรับใบอนุญาต นอกจากจะยกเว้นให้ครูประจำการถือว่ามิใช่ประกอบวิชาชีพทุกคน (สมคิด ศิลป์ประกอบ: สัมภาษณ์) ซึ่งในเรื่องนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ถ้าจะมีการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ควรให้ใบอนุญาตแก่ผู้เป็นครูอยู่แล้วทุกคน แต่มีข้อแม้ว่าครูคนใดถ้าไม่มีวุฒิทางครูจะต้องกำหนดระยะเวลาให้ครูได้พัฒนาตนเอง โดยการศึกษาหรือฝึกอบรมเพิ่มเติมเพื่อขอรับใบอนุญาตในโอกาสต่อไป

สำหรับความคิดเห็นที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยน้อยสอดคล้องกันคือ ไม่ควรมีระบบการสอบเพื่อขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู นั้นแสดงว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่าควรมีระบบการสอบเพื่อขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู โดยให้เหตุผลว่าการสอบเป็นวิธีที่จะใช้วัดความรู้ได้ดีและยุติธรรมที่สุด และการประเมินผลที่สมบูรณ์จะต้องมีการสอบเพื่อรักษามาตรฐานของวิชาชีพได้ ซึ่งสอดคล้องกับ กิตติ หะชะนี ที่กล่าวไว้ในรายงานการสัมมนาเรื่องการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูว่า ควรมีการทดสอบ ซึ่งอาจเป็นแบบทดสอบของสถาบันวิชาชีพครู เพราะการสอบเป็นการวัดสมรรถนะในการเป็นครูได้ดีกว่าวิธีอื่น ๆ (กิตติ หะชะนี 2523: 186) และ กิรินทร์ ชัชวาลวงศ์ ได้ให้สัมภาษณ์ถึงรูปแบบของการควบคุมวิชาชีพครูความว่า ผู้เป็นครูจะต้อง

ผ่านการทดสอบความรู้ในสาขาหรือระดับที่จะต้องสอน เช่นเดียวกับวิชาชีพทนายความ (กิริรินทร์ ชัชวาลวงศ์: สัมภาษณ์) ในเรื่องนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ถ้าจะมีการกำหนดให้มีการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ในกรณีที่ผู้ประกอบวิชาชีพครูไม่มีวุฒิปริญญา และต้องการมีใบอนุญาต ควรจะได้รับการศึกษา หรือฝึกอบรมวิชาชีพครูเพิ่มเติมเพื่อขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ การสอบควรจะเป็นวิธีสุดท้าย เพราะการศึกษาหรือฝึกอบรมจะทำให้ผู้เรียนได้เรียน เนื้อหาครบถ้วนตามหลักสูตรไม่ว่าจะเป็น เรื่อง หลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์ภาคปฏิบัติ จิตวิทยาการศึกษา เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา การประเมินผลและสร้างแบบทดสอบ วิธีสอนวิชาเฉพาะและพื้นฐานการศึกษา ต่อเมื่อเรียนจบหลักสูตรแล้วจึงควรมีการสอบเพื่อวัดสมรรถนะของครูในเรื่องที่เรียนมา ส่วนในกรณีที่ จะใช้วิธีจัดสอบเพื่อขอรับใบอนุญาตเลยนั้น ผู้วิจัยคิดว่าค่อนข้างจะไม่เกิดประโยชน์เพราะทักษะใน วิชาชีพครูบางครั้งก็ไม่สามารถวัดได้จากการทำข้อสอบโดยตรงถ้าไม่ผ่านกระบวนการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูมาก่อน และโดยเฉพาะวงการอื่นที่มีใบอนุญาตวิชาชีพของคนอยู่แล้ว เช่น แพทย์ วิศวกร ถ้าจะสอนในระดับอุดมศึกษาจำเป็นต้องสอบรับใบอนุญาตอีก 1 ใบ ซึ่งจะทำให้มีใบอนุญาตถึง 2 ใบ ซึ่งเป็นไปไม่ได้ในทางปฏิบัติ อนึ่งปัจจุบันในวงการวิชาชีพอื่นที่ต้องสอนหนังสือก็ได้มีการตื่นตัวเกี่ยวกับ วิธีการสอน ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อยู่แล้ว โดยการจัดการอบรมหรือสัมมนา เกี่ยวกับวิธีการสอน การวัดผล ฯลฯ เช่น วิชาชีพแพทย์ เป็นต้น

1.3 แนวทางการควบคุมมาตรฐานโดยการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ

จากผลการวิจัยพบว่า ในขณะที่ยังไม่มี การออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ควรมีการหามาตรการอื่นที่สามารถควบคุมคุณภาพของครูได้ ซึ่งมาตรการนี้ก็ คือ การกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของผู้ที่จะเข้าสู่วิชาชีพครู คือผู้ที่ เป็นครูควรมีวุฒิปริญญาตรีทางวิชาชีพครู หรือถ้า มีวุฒิต่างวิชาชีพอื่น และมีความจำเป็นที่สถานศึกษาจะต้องรับเข้าเป็นครู ควรกำหนดให้มีการอบรม หรือให้การศึกษาเพื่อให้มีวุฒิต่างวิชาชีพครูในโอกาสต่อไป และถึงแม้ว่าคณะกรรมการข้าราชการครู (ก.ค.ศ.) จะไม่เห็นด้วยกับการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ โดยการใช้วิธีกำหนดคุณสมบัติให้เป็น คุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งข้าราชการครูคือ กำหนดให้ครูทุกคนต้องมีวุฒิต่าง การศึกษาหรือวิชาชีพครู ไม่ว่าจะจบมาจากสาขาใดหรือระดับใด ซึ่งมีวิธีดำเนินการไม่ต่างไปจากการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำเท่าใดนัก

นอกจากนั้นกลุ่มตัวอย่างยังมีความคิดเห็น เช่น เดียวกันกับการควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครู โดยการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำว่า องค์กรวิชาชีพครูควรกำหนด เกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ ในการกำหนดรับบุคคลที่จะ เข้าสู่วิชาชีพครู โดยควรมีความรู้ขั้นต่ำระดับปริญญาตรีทางการศึกษา หรือมีวุฒิทางครู ซึ่งสอดคล้องกับ สำ เร็จ นิลประดิษฐ์ ที่ว่าในปัจจุบันคนที่จะ เข้าสู่วิชาชีพครู ควรจะ เริ่มที่วุฒิปริญญาตรีเป็นอย่างต่ำ และควร เป็นปริญญาตรีทางการศึกษาสำหรับผู้ไม่มีวุฒิศึกษา จะต้องศึกษาหรืออบรมเพิ่มเติมในเรื่อง เกี่ยวกับวิชาชีพครู (สำ เร็จ นิลประดิษฐ์: สัมภาษณ์)

นอกจากนั้น ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา ได้กล่าวถึงการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำไว้ว่า ในประเทศที่พัฒนาแล้วจะมีการกำหนด เกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำว่า ครูที่จะสอนได้จะต้องผ่านการ ศึกษา วิชาใด จำนวนหน่วยกิตเป็นเท่าไร และมีระดับความสามารถในการสอนหรือดูแลเด็กอยู่ในระดับใด โดยต้องถือเป็นมาตรการอย่างหนึ่งในการผลิตครู (ประสาร มาลากุล: สัมภาษณ์) ผู้วิจัยเห็น ด้วยค่อนข้างมากว่า ในขณะที่การออกกฎหมาย เกี่ยวกับการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูซึ่งไม่ ทราบว่าจะดำเนินการได้เมื่อใด ดังนั้นจึงควร เน้นมาตรฐานของผู้ที่จะ เข้าสู่วิชาชีพครูให้มีความรู้ ความสามารถเพียงพอที่จะสอนนักเรียนได้ โดยการกำหนด เกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของผู้ที่จะ เข้าสู่ วิชาชีพครูว่าจะต้องผ่านการ ศึกษาในวิชาต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการนำมาประกอบวิชาชีพ ซึ่งควร ได้รับการศึกษาในระดับปริญญาตรีเป็นอย่างต่ำ เพราะนักศึกษาที่จบในระดับปริญญาตรีก็มีความ พร้อมทางด้านวุฒิอารมณ์ มีความ เป็นผู้ใหญ่มากกว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับที่ต่ำกว่าปริญญาตรี สำหรับผู้ที่ เป็นครูอยู่แล้วในระบบถ้าไม่มีวุฒิทางวิชาชีพครูหรือมีวุฒิต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ควรมีการ จัดอบรมหรือให้การศึกษาแก่ครู เหล่านี้ เพื่อให้มีคุณสมบัติตาม เกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนดไว้

2. แนวทางการส่งเสริมวิชาชีพครู

จากผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการส่งเสริมวิชาชีพครูส่วนใหญ่มักจะทำไป พร้อม ๆ กับการควบคุมวิชาชีพครูคือ ถ้ากล่าวถึงการควบคุมวิชาชีพก็หมายถึงการกำหนด เกณฑ์ต่าง ๆ ที่จะทำให้ครูมีมาตรฐานขึ้น ส่วนการส่งเสริมวิชาชีพครูก็คือการดำเนินการที่จะทำให้ครูมีคุณสมบัติ ตรงตาม เกณฑ์ที่กำหนดไว้ เช่นการกำหนดให้ครูมีใบประกอบวิชาชีพครู โดยผู้ที่จะได้รับใบประกอบ วิชาชีพครูจะต้องมีวุฒิทางการศึกษา สำหรับผู้ใดที่ยังไม่มีวุฒิทางการศึกษาควรได้รับการศึกษาหรือ ฝึกอบรมเกี่ยวกับวิชาการศึกษาเพิ่มเติม ดังนั้นจึงต้องมีการส่งเสริมให้ครูได้รับการศึกษาเพิ่มเติม โดยหน่วยผลิตครูจะ เป็นฝ่ายจัดดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่ครู เหล่านั้นสังกัดอยู่ เป็นต้น

นอกจากนั้นความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างยังสอดคล้องกับแนวทางการส่งเสริมวิชาชีพครูว่า ควรมีการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานต้นสังกัดและสถาบันที่จะเป็นแหล่งให้การศึกษาหรือฝึกอบรมให้แก่ครูในการที่จะจัดทำหลักสูตรการศึกษาหรือฝึกอบรมให้แก่ครู และควรคำนึงถึงความสอดคล้องกับภาระงานในหน้าที่ของครู เป็นสำคัญ ตลอดจนควร เปิดโอกาสให้ครูได้มีโอกาสในการดูงานหรือแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันอยู่เสมอ ซึ่งตรงกับที่ ทองอินทร์ วงศ์โสธร กล่าวไว้ว่า การที่มีการควบคุมวิชาชีพครูโดยบังคับให้ครูทุกคนต้องมีความรู้ในวิชาชีพครู อาจจะเพื่อเป็นการขอเปลี่ยนตำแหน่ง เปลี่ยนระดับหรืออาจจะ เป็นการขอ เปลี่ยนใบอนุญาต ควรจะต้องมีการส่งเสริมหรือทำให้เป็นไปได้ โดยการจัดอบรมให้การศึกษาในวิชาชีพครู โดยอาจจะร่วมมือกับสถาบันผลิตครู ในการดำเนินการส่งเสริมวิชาชีพครู (ทองอินทร์ วงศ์โสธร: สัมภาษณ์) ในเรื่องนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าในการที่จะส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาตนเองจนถึงจุดที่เป็นมาตรฐานนั้น ควรมีการเสริมแรงบ้างว่าการที่ครูได้พัฒนาตนเอง เช่นนี้นั้นจะไม่เป็นการทำโดยเปล่าประโยชน์ แต่จะทำให้ครูมีศักดิ์ศรีเพิ่มขึ้น ได้รับเงินเดือนเพิ่มขึ้น และที่สำคัญตำแหน่งก็จะเพิ่มขึ้นด้วย ถ้าเป็นได้ดังนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าคงจะทำให้การยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาครู ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศในโอกาสต่อไป

ข้อเสนอแนะ

เมื่อพิจารณาจากผลการวิจัยประกอบการศึกษา เอกสารและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า แนวทางในการยกระดับวิชาชีพครูด้านการควบคุมและส่งเสริมวิชาชีพครู ซึ่งน่าจะเป็นไปได้มากมีดังต่อไปนี้

1. แนวทางด้าน การควบคุมวิชาชีพครู

1.1 การควบคุมมาตรฐานการผลิตครู จากสภาพปัจจุบันและปัญหาอุปสรรคของการผลิตครู จากทวารวิจัยพบว่าการผลิตครูยังไม่มีมาตรฐาน เท่าที่ควร ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะแนวทางในการผลิตครูให้ได้มาตรฐาน ดังนี้

1.1.1 ควรส่งเสริมวิธีการให้โควตาพิเศษสำหรับบุคคลที่ผ่านการคัดเลือกจากจังหวัดต่าง ๆ เข้ามาเรียนครู โดยการให้ทุนการศึกษาและประกันการมีงานทำ เมื่อสำเร็จการศึกษา เช่น โครงการครูทายาทที่กำลังดำเนินการอยู่ให้มีจำนวนมากขึ้น

1.1.2 ควรมีการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้คัดเลือกนักเรียนศึกษาครู ตลอดจนผู้ที่จะสอบบรรจุครูให้สามารถวัดได้ทั้งความรู้ด้าน เนื้อหาวิชาและคุณลักษณะของความเป็นครู

อนุญาตประกอบวิชาชีพครูในปัจจุบันประสบปัญหามากในเรื่องของการแก้ไขพระราชบัญญัติครู ผู้วิจัยมีความเห็นว่าแนวทางในการยกระดับวิชาชีพครู โดยการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ควรมีแนวทางดังนี้

1.2.1 ควรมีการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู โดยการแก้ไขพระราชบัญญัติครูให้มีผลบังคับว่าครูทุกคนไม่ว่าจะอยู่สังกัดใดจะต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

1.2.2 ควรมีการตรวจสอบสมรรถนะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการ เป็นครู ก่อนให้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู โดยการรับรองมาตรฐานการผลิตครูคือ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันผลิตครูที่มีมาตรฐานควรได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ส่วนผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากวิชาชีพอื่นและมีความประสงค์จะเข้ารับราชการ เป็นครู หรือเป็นครูอยู่ในระบบแล้ว ควรจัดให้มีการทดสอบ หรือฝึกอบรมก่อน เพื่อขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

1.2.3 ควรมีองค์การวิชาชีพครูที่เป็นองค์กรอิสระ เพื่อที่จะดำเนินการออกใบอนุญาตวิชาชีพครู โดยองค์การวิชาชีพครูควรประกอบด้วยคณะกรรมการซึ่งได้จากการ เลือกตั้งและแต่งตั้ง โดยเลือกตั้งจากสมาชิกทั่วไป และแต่งตั้งกรรมการจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนมีคณะกรรมการที่ปรึกษาซึ่งแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่าง ๆ

1.2.4 การกำหนดประเภทของใบอนุญาตไม่ควรมีประเภทเดียว เพื่อว่าวิชาชีพครูจะได้พัฒนาขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

1.3 การควบคุมมาตรฐานโดยการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ จากสภาพปัจจุบันและปัญหาอุปสรรคของการยกระดับวิชาชีพโดยการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูนั้นในสภาพปัจจุบัน เป็น เรื่องที่ประสบปัญหาอยู่มาก ผู้วิจัยมีความเห็นว่าในขณะที่กำลังดำเนินการแก้ไขพระราชบัญญัติครู ควรได้มีการยกระดับวิชาชีพครูให้มีคุณภาพขึ้นโดยการกำหนด เกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของผู้ที่จะ เป็นครู ควรมีแนวทางดังนี้

1.3.1 กำหนดให้ผู้ที่จะ เข้าสู่วิชาชีพครูต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นอย่างต่ำและควร เป็นปริญญาตรีทางวิชาการศึกษา

1.3.2 ในกรณีที่กรมใดต้องการบรรจุครูที่มีวุฒิทางวิชาชีพอื่น ควรใช้วิธีว่าจ้างชั่วคราว ค่อยเมื่อครูเหล่านั้นได้แสดงสมรรถนะพื้นฐานของการ เป็นครู โดยการศึกษาหรือฝึก อบรม เกี่ยวกับวิชาชีพครู เพิ่มเติมจึงจะบรรจุให้ เป็นข้าราชการ ครู

1.3.1 กำหนดให้ผู้ที่จะ เข้าสู่วิชาชีพครูต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นอย่างต่ำและควร เป็นปริญญาตรีทางวิชาการศึกษา

1.3.2 ในกรณีที่กรมใดต้องการบรรจุครูที่มีวุฒิทางวิชาชีพอื่น ควรใช้วิธี ว่าจ้างชั่วคราว ต่อเมื่อครู เหล่านั้นได้แสดงความรู้ และทักษะของการ เป็นครู โดยการศึกษาหรือฝึ กอบรม เกี่ยวกับวิชาชีพครู เพิ่ม เดิมจึงจะบรรจุให้ เป็นข้าราชการครู ซึ่งในส่วนนี้สำนักงานคณะกรรมการ - ข้าราชการครู (ก.ค.) ควร เป็นฝ่ายดำเนินการ

2. แนวทางการส่งเสริมวิชาชีพครู

จากผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมวิชาชีพครูควรดำเนินการพร้อม ๆ กับการควบคุม วิชาชีพครู ซึ่งมีแนวทางที่ควรนำไปปฏิบัติดังนี้

2.1 ควรมีการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานต้นสังกัดและสถาบันผลิต ครูที่จะ เป็น แหล่งให้การส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูแก่ครู โดยให้ครู เสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด

2.2 ควรมีการกำหนดหลักสูตรการศึกษาหรือฝึ กอบรม เพิ่ม เดิมโดยคำนึงถึงความ สอดคล้องกับภาระ ในหน้าที่ของครู เป็นสำคัญ

2.3 ควร เปิดโอกาสให้ครูได้ศึกษาดูงานหรือแลกเปลี่ยนประ สมการณ์ซึ่งกันและกัน อยู่เสมอ

จากข้อเสนอแนะดังกล่าวผู้วิจัยหวังว่าคงจะ เป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานหรือ บุคลากร ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนด นโยบายในการยกระดับ วิชาชีพครูต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจะได้มีการวิจัย เพื่อหาข้อแตกต่างระหว่างการสอน โดย ครูที่มีวุฒิทางครูกับผู้ไม่ มีวุฒิทางครูในระดับความรู้ต่าง ๆ กัน เพื่อนำมา เป็นแนวในการกำหนด เกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ

2. ควรจะได้มีการวิจัย เพื่อหาความคิดเห็นของครูในโรง เรียน เอกชน เกี่ยวกับการยก ระดับมาตรฐานวิชาชีพครู